

BÖLÜM 1

Rehabilitasyonun Tanımı, Anlamı, Kapsamı ve Felsefesi

Ramazan ŞENCAN¹

TANIM

Dünya Sağlık Örgütü rehabilitasyonu, ‘Bir hastalık veya yaralanma sonrası engelli kalan bireylerin tam iyileşmesi veya bu mümkün değilse fiziksel, zihinsel ve sosyal açıdan içinde buldukları çevreye uyum sağlamaları için maksimum derecede gelişmeleri’ olarak tanımlamaktadır (1). Oxford İngilizce sözlüğünde ise ‘hastalık, bağımlılık ve mahkumiyet sonrası bireyin sağlıklı veya normal yaşamına dönmesi için egzersiz veya terapi yoluyla gerçekleştirilen eylem’ olarak tanımlanmaktadır (2). Engelliliğin tanısı, değerlendirilmesi, önlenmesi ve tedavisi rehabilitasyon kavramıyla yakından ilişkilidir (1).

ANLAM

Ülkemizde doğuştan beklenen ortalama yaşam süresi 78,6 yıl olup kadınlarda 81,3 yıl ve erkeklerde 75,9 yıldır (3). Batı Avrupada bu oranlar 2016 yılında kadınlar için 84,1 yıl ve erkekler için 79,2 yıl olarak tespit edilmiştir. Ortalama yaşam süresinde beklenen bu artışlar aynı zamanda orta-şiddetli engelli birey olma ihtimalini de artırmaktadır. Avurapada 75 yaş üzerinde olan bireylerde bu oran 50%’den daha yüksek oranda bildirilmiştir (4). Ülkemizde ise tüm toplumda engelli oranı %15,3 ve ≥ 75 yaş bireylerde engellilik oranı %67 olup engellilerde iş gücüne katılım %19,9 olarak tespit edilmiştir (5). İş gücüne katılım oranı genel toplumda ise %52 olarak tespit edilmiş olup arada ciddi bir fark bulunmaktadır. Yine ülke-

¹ Uzm. Dr., 25 Aralık Devlet Hastanesi, Nöroloji Kliniği dr.ramazansencan@hotmail.com

SONUÇ

Rehabilitasyon sağlık sistemi içerisinde önleme ve tedavi gibi temel stratejilerden biri haline gelmektedir. Modern olarak 20. yüzyılda başlayan yolculuğu, ortaya çıkan yeni branşlar ve son 30 yılda gelişen yeni teknolojilerle sonuç alınabilen bir dokunuş ortaya koymaktadır. Başta nörolojik hastalıklar olmak üzere birçok hastalık durumu rehabilitasyonun alanı içine girmektedir. Rehabilitasyon konusunda doğru örgütlenme ile engelli olan bireyler toplumda olmaları gereken yerlere tekrar gelecek ve bu bireylerin sistem üzerinde oluşturduğu maddi ve manevi yük azalacaktır.

KAYNAKLAR

1. Cano-de-la-Cuerda R. Proverbs and Aphorisms in Neurorehabilitation: A Literature Review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2021; 18(17), 9240.
2. Wade DT. Defining rehabilitation: An exploration of why it is attempted, and why it will always fail. *Clinical Rehabilitation*. 2021; 35(12), 1650-1656.
3. TÜİK(2020). Hayat tabloları 2017-2019. 2020. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hayat-Tabloları-2017-2019-33711> 08.01.2022 tarihinde erişilmiştir.
4. Scrutinio D., Giardini A., Chiovato L., et al. The new frontiers of rehabilitation medicine in people with chronic disabling illnesses. *European journal of internal medicine*. 2019;61, 1-8.
5. TÜİK (2020). Engelli Bireylerin İşteki Durumu, Çalışma Durumuna ve Cinsiyete Göre Dağılımı. 2020. <https://data.tuik.gov.tr/Search/Search?text=engelli&dil=1> 08.01.2022 tarihinde erişilmiştir.
6. TC ASHB(2021). Engelli ve yaşlı istatistik bülteni. 2021. https://www.aile.gov.tr/media/88684/eyhgm_istatistik_bulteni_temmuz2021.pdf 08.01.2022 tarihinde erişim sağlanmıştır.
7. Stucki G., Bickenbach J., Gutenbrunner C., et al. Rehabilitation: the health strategy of the 21st century. *Journal of rehabilitation medicine*. 2018;50(4), 309-316.
8. Tracey Jr W. D. Nociception. *Current Biology*. 2017; 27(4), R129-R133.
9. Lebedev M. A., Nicolelis M. A. Brain-machine interfaces: From basic science to neuroprostheses and neurorehabilitation. *Physiological reviews*. 2017;97(2), 767-837.
10. Anobile G., Arrighi R., Castaldi E., et al. A sensorimotor numerosity system. *Trends in Cognitive Sciences*. 2021; 25(1), 24-36.
11. World Health Organization (2011). World report on disability: chapter 4 rehabilitation. https://www.who.int/disabilities/world_report/2011/report.pdf 08.01.2022 tarihinde erişilmiştir.
12. Mauk K. L. (2011). Overview of rehabilitation. *Rehabilitation nursing: A contemporary approach to practice*. 1st edition. Jones & Bartlett Learning. 13.04.2011
13. Medica E. M., Paolucci S., Martinuzzi A., et al. Assessing and treating pain associated with stroke, multiple sclerosis, cerebral palsy, spinal cord injury and spasticity. Evidence and recommendations from the Italian Consensus Conference on Pain in Neurorehabilitation. *Eur J Phys Rehabil Med*. 2016; 52(6), 827-840.
14. Carmeli E. Physical therapy for neurological conditions in geriatric populations. *Frontiers in public health*. 2017; 5, 333.

15. Crosson B., Hampstead B. M., Krishnamurthy L. C., et al. Advances in neurocognitive rehabilitation research from 1992 to 2017: The ascension of neural plasticity. *Neuropsychology*. 2017; 31(8), 900.
16. Gloeckl R., Schneeberger T., Jarosch I., et al. Pulmonary rehabilitation and exercise training in chronic obstructive pulmonary disease. *Deutsches Ärzteblatt International*. 2018; 115(8), 117.
17. McMahon S. R., Ades P. A., Thompson, P. D. The role of cardiac rehabilitation in patients with heart disease. *Trends in cardiovascular medicine*. 2017; 27(6), 420-425.
18. Stout N. L., Santa Mina D., Lyons K. D., et al. A systematic review of rehabilitation and exercise recommendations in oncology guidelines. *CA: A Cancer Journal for Clinicians*. 2021; 71(2), 149-175.
19. Bradnam L. V., Meiring R. M., Boyce M., et al. Neurorehabilitation in dystonia: a holistic perspective. *Journal of Neural Transmission*. 2021; 128(4), 549-558.
20. Martinez-Martin E., Cazorla M. Rehabilitation technology: assistance from hospital to home. *Computational intelligence and neuroscience*. 2019; 1431509.
21. Reinkensmeyer D. J. JNER at 15 years: analysis of the state of neuroengineering and rehabilitation. *Journal of neuroengineering and rehabilitation*. 2019; 16(1), 1-9.
22. Nascimento L. M. S. D., Bonfati L. V., Freitas M. L. B., et al. Sensors and systems for physical rehabilitation and health monitoring—a review. *Sensors*. 2020; 20(15), 4063.
23. Waddell G., Burton A. K. Concepts of rehabilitation for the management of common health problems. *The Stationery Office*. 2004; 1-100.
24. Luft A. R. Rehabilitation and plasticity. *Clinical recovery from CNS damage*. 2013; 32, 88-94.